

КОНЦЕПТИ КІЛЬКІСТЬ І ЯКІСТЬ У МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

Фесенко В.В., студ. ПР-52,
Баранова С.В., к.філол.н., доц.

Категорії традиційного синтаксису є найменшою мірою когнітивними, він орієнтується на формальні особливості мовних одиниць. Опис формальної структури КЯС потребує розгляду таких моментів: а) числа та набору конститuentів; б) природи конститuentів; в) порядку конститuentів; г) форми і засобів синтаксичного зв'язку.

Беручи до уваги кількість повнозначних слів у складі словосполучення, число способів (форм) зв'язку між компонентами та ускладненість / неускладненість семантико-синтаксичних відношень між ними, аналізовані одиниці підрозділяються на:

1) прості словосполучення, що зустрічаються майже серед усіх структурних типів. Простими є словосполучення, які являють собою семантико-синтаксичне об'єднання двох повнозначних слів, поєднаних на основі одноразового застосування підрядного або сурядного зв'язку і співвідносного із синтаксичним зв'язком семантико-синтаксичного відношення. Наприклад: ... *that she would explain when she saw me, not to come to her flat but to meet her at six o'clock in the first-class waiting-room at Victoria Station* (W.S. Maugham).

2) складні (ускладнені) словосполучення, що утворюються з трьох компонентів (повнозначних слів) на основі одного типу зв'язку або кількаразового застосування підрядного чи сурядного зв'язку. Вони охоплюють численні комбінації елементарних словосполучень, які стосуються як системно утворених (мовних), так і їх мовленнєвих виявів.

Пр.: *He would go down-town evenings, when he first secured money enough to buy a decent suit of clothes, and stand around the hotel entrance with his friends, kicking his heels, smoking a two-for-five-cent cigar, preening himself on his stylish appearance, and looking after the girls* (Th. Dreiser). Модель простого словосполучення є основою складного, яке функціонує як більш розчленоване, але єдине значення.

Аналітичний характер англійської мови накладає жорсткі вимоги до порядку компонентів у квантитативно-квалітативних словосполученнях. В низці приіменникових модифікаторів синтаксична позиція числівника або іншого кількісного слова фіксована: вони йдуть за артиклем (чи іншим детермінатором). За ними слідує прикметники

(параметричні, загальні, вікові, позначення кольору), дієприкметники, прикметники або інші частини мови, що позначають походження. Іменникові ад'юнкти завжди йдуть останні, утворюючи з опорним іменником складне найменування.

Утворення іменникових словосполучень, якими є КЯС, часто зумовлюється вимогами актуального членування речень. Те, що в попередньому реченні буває основою повідомлення, в наступному реченні стає вихідним, даним. Це і спричиняє поширення іменникового опорного компонента відповідними залежними членами речення.

Функціональний аспект синтаксису пов'язується з синтаксичними відношеннями, що відбивають сутність такого феномена, як зв'язки слів. Формами синтагматичного зв'язку між опорним іменником та ад'юнктом кількісно-якісного словосполучення є:

1) прилягання, наприклад: *I took my ticket and settled myself in the corner of a **third-class carriage** (W.S. Maugham);*

2) керування:

а) відмінкове, наприклад: *I think Charoli's gang has some problems for us (J.M. Auel).*

б) прийменникове, наприклад: *Driffield pointed to a **pile of new books** that were heaped up on a table in the corner (W.S. Maugham).*

Зазначені форми синтаксичного зв'язку реалізуються за допомогою таких засобів, як порядок слів, флексії, службові слова.

Кількісно-якісні словосполучення як одиниці синтаксичного рівня утворюються на основі синтагматичних процесів модифікаційного типу, що передбачають розширення, розгортання, редукцію або згортання (конденсацію, еліптизацію) структури похідної одиниці, мають певний зміст, який є поєднуючою ланкою між формальною стороною та функціональними характеристиками.

Виявлення універсальних концептів кількості / якості можуть розглядатись як найменш "проблемні" з погляду на адекватність при перекладі. Труднощі перекладу КЯС пов'язані з розбіжностями в граматичній структурі (порядку конститuentів, комбінаториці) даних одиниць в англійській та українській мовах, особливостями двох мовних картин світу, відмінностями у членуванні дійсності за допомогою номінативних елементів різних частин мови.